

Yereli Korumak ve Türkiye’de Kent Müzeleri

*

Ayşe Nur Şenel Fidangenc
Pamukkale Üniversitesi

Öz

20. yüzyılın sonlarına doğru küreselleşme ile birlikte ulus devletlerin zaman aşımına uğradığı bir süreç yaşanırken kentler de devletlerin üstünde popülerlik kazanarak kendi markalarını oluşturmaya ve bu marka değerlerini sergilemeye/pazarlamaya başladı. “Yere özgü” olan “kenti kent yapan değerler” üzerine vurgu yapılmaya, eğer yoksa bu değerler üretilmeye başlandı.

1990’lı yıllarda dünyanın çeşitli kentlerinde kurulmaya başlanan kent müzeleri de bu motivasyon ile ortaya çıktı; “kente özel” olan değerlerin vurgusunun yapıldığı “kente özgü tarihin” anlatıldığı bellek mekanları olarak tasvir edilerek. Türkiye’de kent müzelerinin kurulmaya başlanması 2000’li yıllarda gerçekleşti. 1990’lardan itibaren “Kültür Evleri” projesini yürüten ÇEKÜL Vakfı ve 2000 yılında kurulan Tarihi Kentler Birliği Türkiye’de kent müzelerinin kurulmasında öncülük eden kurumlar arasında yerlerini aldı. Ancak temel motivasyon yerel yönetimler üzerinde yer almakta. Yerel yönetimler kent müzelerini “kent’in hafızası” olarak tanımlarken bu müzelerin “kent belleğini koruyarak” “kentlilik bilinci” geliştireceğini ve “kentsel aidiyet” hissini oluşturarak “ortak bir kentli kimliği” inşasında öncü olacağını sıklıkla vurgulamaktadır.

2000 yılından günümüze Türkiye’de 50 kent müzesi kurulmuş ve 60 müzenin de kurulum çalışmaları devam etmektedir. Bu çalışmada kurulan 50 müze bir envanter halinde incelenmiş ve ortaklıklar ve farklılıklar üzerinde durulmuştur. Bu envanter müzelerin kendi söylemleri, yerel yönetimlerin müzeler ve kentlerle ilgili söylemleri ve Türkiye’deki kent müzeleri hakkında literatür çalışmaları üzerinden, özellikle Tarihi Kentler Birliği ve ÇEKÜL Vakfının ortak yayınladığı “Geçmişten Geleceğe Yerel Kimlik” dergisinde yer alan söylemler doğrultusunda hazırlanmıştır. Bu söylemler içerisinde Türkiye’de yereli korumak üzerinden kurulan söylemin kent müzeleri ile ilişkili olarak nasıl ele alındığı incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kent müzeleri, koruma, yerellik, yerel yönetimler, kimlik, tarih yazımı, bellek, sergileme

Local Preservation and the City Museums in Turkey

*

Ayşe Nur Şenel Fidangenc
Pamukkale University

Abstract

With the acceleration of globalization in the late 20th century, the nation states begin to decline and the cities become more visible in the global scene. To participate in the global market, governments promote city branding in global and local competition; therefore, local values are seen as the input of this competition. Therefore, the values which are "local" and what make a city "the city" began to be emphasized; or, to be produced.

Beginning from the 1990's, all over the world, the city museums emerge with this motivation. In Turkey, city museums began to show up at the beginning of 2000s, but the foundations of that initiative laid in 1990s. With the effect of globalization, throughout the world the localism gains more importance and it affected the historic preservation approaches. In Turkey the atmosphere of the 1990s led the establishment of non-governmental organizations, aiming to develop historical consciousness in society, preserve the local historical and cultural values. But I may claim the basic motivation is the local administrations; to establish a city museum defined as one of the missions of the municipalities, which led the city museums become widespread in Turkey.

Up to now, 50 city museums are established and 60 are proceeding in different cities and towns in Turkey. In this article 50 museums were studied as an inventory and the commonalities and different features of the museums are reviewed. This inventory is composed of the discourse of the museums, official discourse of local administration, works of non-governmental organizations and academic research. Among these discourses the relation between the local preservation in Turkey and the city museums is discussed.

Keywords: *City museums, local preservation, local administrations, identity, history-writing, memory, exhibiting*

Giriş

1980'lerde "Yeni Müzecilik" yaklaşımının müzeolojide benimsenmeye başlanmasıyla statik sergilemeler yerine müzeyi daha interaktif bir mekan haline dönüştürmenin gerekliliği tartışılmaya başlandı (Desvallées ve Mairesse, 2010; Vergo, 2006; Marstine, 2006). Bu durumun gelişmesinin nedenleri mevcut tarih yazımının 1970'lerde sorgulanması ve "büyük tarih", başka bir deyişle toplumların önde gelen kişilerine göre yazılan tarih, yerine gündelik hayatın içinden tarih anlatılarının önem kazanmaya ve değer görmeye başlaması ile gerçekleşti (Iggers, 1997; Kavanagh, 1999). Bir bakıma gündelik hayatın belli bir genellemeye tabi tutulamayacak olması bu tarih anlatısını da "yere özgü" kılmaktaydı.

20. yüzyılın sonlarına doğru küreselleşme ile birlikte ulus devletlerin zaman aşımına uğradığı bir süreç yaşanırken kentler de devletlerin üstünde popülerlik kazanarak kendi markalarını oluşturmaya ve bu marka değerlerini sergilemeye/pazarlamaya başladı. "Yere özgü" olan "kenti kent yapan değerler" üzerine vurgu yapılmaya, eğer yoksa bu değerler üretilmeye başlandı.

1990'lı yıllarda dünyanın çeşitli kentlerinde kurulmaya başlanan kent müzeleri de bu motivasyon ile ortaya çıktı. "Kente özel" olan değerlerin vurgusunun yapıldığı "kente özgü tarihin" anlatıldığı bellek mekanları olarak tasvir edilen kent müzelerinin Türkiye'de kurulmaya başlanması ise 2000'li yıllarda gerçekleşti. Bunun temellerinin 1990'lı yıllarda atıldığı söylenebilir.

1991 yılında kurulan Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı düzenlediği sempozyumlar, tarih yazımı ve müzeoloji üzerine yayınları ve özellikle İstanbul kent müzesi kurulması ile ilgili önemli çalışmalarla kent müzeleri için öncül oldu.

1990 yılında kurulan Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma Vakfı'nın (ÇEKÜL) "7 Bölge 7 Kent" projesi kapsamında, kimliğini koruyan kentlerde, kültürel sürekliliği vurgulamak amacıyla önce özelliklerini yitirmemiş bir geleneksel konut "Çevre ve Kültür Evi" olarak onarıp değerlendirildi ve kent envanterleri oluşturulmaya başlandı (Dedehayır ve Değirmenci, 2013, s. 24).

2000 yılında da Tarihi Kentler Birliği (TKB) "tarihi kentlerin bir araya getirilmesi ve bu kentler arasında kentsel, kültürel ve doğal mirasın bir Ortak Miras anlayışıyla korunması ve yaşatılması" için kuruldu ("Tarihi Kentler Birliği Tüzüğü," 2000). ÇEKÜL ve belediye üyelikleri sistemi üzerine kurulu TKB ortak projeler ile belediyecilik, koruma, kültür, çevre, imar ve tarihi

kent konularıyla ilgili üye belediyelere danışmanlık yapmaya başladı. Böylelikle 2000’li yılların başlarından itibaren ÇEKÜL ve TKB Türkiye’de kent müzelerinin kurulmasında öncülük eden kurumlar arasında yerlerini aldı.

Kent müzelerinin sivil halkın, kentlinin müzesi olduğu için belediye hizmetleri arasında sayılması gerektiğini öne süren TKB ve ÇEKÜL bu nedenle kent müzelerinde yönetsel yapılanmada yerel yönetimlerin sorumluluk üstlenmesi gerektiğine değinmektedir (Dedehayır ve Değirmenci, 2013, s. 31). TKB ve ÇEKÜL’ün kent müzesi kurmak isteyen belediyeler için kılavuz niteliğinde olan “Kent Tarihi Müzeleri ve Arşivleri” kitabının “Yerel Yönetimlerin Görev ve Sorumlulukları” bölümünde bir kent müzesinin başarıya ulaşmasının birinci koşulunun arkasında kararlı bir iradenin bulunmasının önemi, özellikle belediye başkanının bu projenin liderliğini üstlenmesi ve projeye inanması gerektiği vurgulanmaktadır. Belediye başkanlarının halkın oylarıyla iş başına geldikleri için öncelikle kente ve kentliye doğrudan katkıda bulunmak ve iz bırakmak istediklerini, dolayısıyla yereli koruyarak “kent tarihini kurtarma” misyonunun başkanlar için tarihi önem taşıdığı vurgulandığı yayında, kent müzeleri uygulamalarının aynı zamanda belediye başkanlarına siyaseten puan kazandırdığına da değinilmiştir (Dedehayır ve Değirmenci, 2013, s. 33). Nitekim bu makale kapsamında yapılan çalışmada yerel yönetimlerin yereli korumak üzerinden kent müzelerini “kent ihtiyacı” olan prestij projeleri olarak tanımlamaları ve söylemlerinde yer alan “kente kent müzesi kazandırma” vurgusu bu konuda temel motivasyonun yerel yönetimler üzerinde olduğunu göstermektedir.

Türkiye’de Kent Müzeleri

2000 yılından günümüze Türkiye’de 50 kent müzesi kurulmuş, 60 tanesinin ise kurulum çalışmaları devam etmektedir. Bu çalışmada kurulmuş olan 50 kent müzesinin envanteri çıkarılmıştır. Bu envanter internet üzerinden müzeler ile ilgili haberler ve müzelerin web sitelerinde yer alan bilgiler ile Türkiye’deki kent müzeleri ile ilgili literatür çalışmalarından elde edilmiştir.

Kent müzeleri müze türleri içerisinde “özel müzeler” kategorisinde yer alır. Ancak özel müzeler kategorisinin oldukça geniş bir müze yelpazesini kapsadığı görülmektedir.¹ Kent müzelerinin sergileme teknikleri ve içerik bakımından belli başlı müze türlerine yakın oldukları söylenebilir ve bu

¹ Mayıs 2016 tarihi itibarıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı’na bağlı Özel Müzeler listesi için bkz: <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,43980/ozel-muzeler.html>

bakımdan temel motivasyonları aynı olan kent müzelerinin kendi içlerinde farklılaştığı ve belli odaklara yoğunlaştığı görülmektedir.

Ulaşılabilen bilgiler dahilinde sergi içerikleri ve sergileme teknikleri göz önüne alınarak müzelerin genel yapısı/yaklaşımı ile ilgili bir inceleme yapıldığında 50 müze bu bağlamda 4 başlık altında toplanmıştır.² Müzeler Obje Odaklı Müzeler, Dijital Müzeler, Yaşayan Müzeler ve Kronoloji ve Metin Odaklı Müzeler olarak değerlendirilmiştir (Tablo 1).³

Tablo 1. Kent Müzeleri kategorileri

BAŞLIKLAR	MÜZELER	
Obje Odaklı Müzeler	Kastamonu Kent Tarihi Müzesi (2002)	Bornova Kent Arşivi ve Müzesi (2012)
	Safranbolu Kent Tarihi Müzesi (2006)	Mudurnu Kent Müzesi (2012)
	Gümüşhane İkizevler Kent Müzesi (2006)	Karaman Kent Kültürü Müzesi (2013)
	Kumluca Belediyesi Kent Müzesi (2008)	İlgin Kent Müzesi (2013)
	Beypazarı Kent Tarihi Müzesi (2008)	Adile Baysal Kültür Sanat Evi ve Seydişehir Müzesi(2013)
	Mustafa Erim Mersin Kent Tarihi Müzesi (2010)	Midyat Kent Müzesi (2013)
	Erbaa Kültür Evi Kent Müzesi (2011)	Mecitözü Kent Müzesi (2013)
	Bakırköy Sanat Evi ve Kent Müzesi (2011)	Elmalı Muhammed Hamdi Yazır Kent Müzesi (2013)
	Kağıthane Şehir Müzesi (2011)	Bekirağalar Konağı Çubuk Şehir Müzesi (2013)

² Çorum Belediyesi Kent Arşivi sergileme özelliği olmadığı için, Sinop için geçici bir "Kent Müzesi" olarak ifade edilen "Geleceği Biriktirmek projesi (7-8 Eylül 2011)" süreli bir etkinlik olduğu için ve 8 müze hakkında da yeterli bilgiye ulaşılamadığı için bu müzeler herhangi bir gruba dahil edilmemiştir.

³ Makale kapsamında 50 kent müzesinin her birinin detaylı şekilde anlatılması mümkün olmayacağı için bu metinde kendi başlığı içinde hakkında en fazla bilgiye ulaşılan müzeler ele alınmıştır.

	Ödemiş Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi (2012)	Niksar Kent Müzesi (2014)	
Dijital Müzeler	Kadir Has Kent ve Mimar Sinan Müzesi (2003)	İzmit Elektronik Kent Müzesi (2006)	Eskişehir Kent Belleği Müzesi (2012)
Yaşayan Müzeler	Beypazarı Yaşayan Müze (2007)		Altındağ Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi (2013)
Kronoloji ve Metin Odaklı Müzeler	Ahmet Piriştina Kent Arşivi ve Müzesi (2004)	Sakıp Sabancı Mardin Kent Müzesi (2009)	Küçükköy Kent Müzesi (2013)
	Bursa Kent Müzesi (2004)	Adalar Müzesi (2010)	Osmaniye Kent Müzesi (2013)
	İnegöl Kent Müzesi (2009)	Kütahya Kent Tarihi Müzesi (2010)	Uşak Kent Tarihi Müzesi (2013)
	Çanakkale Kent Müzesi ve Arşivi (2009)	Selçuk Efes Kent Belleği Merkezi (2012)	Yalova Kent Müzesi (2013)
	Bayazhan Gaziantep Kent Müzesi (2009)	Samsun Kent Müzesi (2012)	Urfa Kent Müzesi (2014)

Obje Odaklı Müzeler

Obje Odaklı Müzeler, obje ve fotoğraf temelli olup herhangi bir anlatı ya da belli bir tema çerçevesinde sergi nesnelerinin gruplanmadığı, sergilerin birbirinden bağımsız teşhirlerden oluştuğu müzelerdir.

Mudurnu Kent Müzesi (2012)

Müze Bolu’nun Mudurnu ilçesinde tarihi bir okulda yer almaktadır. Müzenin içeriği Atatürk fotoğrafları, Osmanlı Arşivinde Mudurnu, Mudurnu resimleri, Mudurnu evi odası, yemenicilik-harman-marangozluk malzemeleri ve çeşitli objelerden oluşmaktadır. Müzenin sergi düzeni obje ve fotoğraf teşhiri üzerine kurulu olduğundan dolayı müze Obje Odaklı Müzeler başlığına dahil edilmiştir (Resim 1 ve 2).

Müzeyle ilgili Mudurnu Belediyesi’nin web sitesinde “Hizmetlerimiz” başlığında yapılan açıklamalarda kültür varlıklarına sahip çıkamayan bir milletin geleceğine de sahip çıkamayacağı vurgulanarak müzelerin “bir ulusun, bir bölgenin veya bir yörenin kimliği” olduğu kadar “topraklarımızda bizden önce yaşayan uygarlıkların, atalarımızın [...] her türlü biri-

kimlerinin korunduğu ve bu mirasın geleceğe taşındığı mekânlar” olduğu belirtilmiştir (“Kent Müzesi Açıldı,” 2012).

Kent müzesini açmanın belediye için önemli bir hizmet olduğunun vurgusu ise şu şekilde yapılmıştır:

Geleceği görebilmek, bize yakışır bir gelecek hazırlayabilmek için; geçmiş çok iyi bilmek, geçmişten güç alabilmek, bir başka deyişle yarınları sadece bugünün değil, geçmişin üzerine de inşa etmek gerekir. Sağlıklı bir gelecek kurmak da, tarihi yaşatan ve unutturmayan müzelerle sağlanabilir. İşte biz bu duygu ve düşüncelerden yola çıkarak, Mudurnu’da KENT MÜZESİ açtık (“Kent Müzesi Açıldı,” 2012).

Nitekim “Türkiye’nin İlk Yerel Yönetim Ağı” olarak kendini tanımlayan Özelkalem Dergisi’nin düzenlediği 4. Özelkalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülleri’nin Kültür Sanat ve Turizm Etkinlikleri Kategorisi’nde ödül alan belediyeler arasında Mudurnu Kent Müzesi Projesi ile Yılın İlçe Belediye Başkanı Ödülünü alması da müzenin belediye için bir prestij projesi olduğunu vurgular niteliktedir (“Mudurnu Belediyesi ‘Kent Müzesi Projesi’ ile Ödül Aldı,” 2012).

Resim 1. Mudurnu Kent Müzesi
(Kaynak: www.mudurnu.bel.tr)

Resim 2. Mudurnu Kent Müzesi
(Kaynak: www.cekulvakfi.org.tr)

Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır Kent Müzesi (2013)

Antalya’nın Elmalı ilçesinde bulunan müze Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır’ın evinin bulunduğu Karyağdı Mahallesi’nde tarihi bir konutun restorasyonu sonrası Yazır ailesinin bağışları ile hayata geçirilmiştir. Müzenin içeriği Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır’ın el yazmaları ve çeşitli özel eşyalarından oluşmaktadır. Obje temelli bir müze olmasından ötürü müze Obje Odaklı Müzeler arasına dahil edilmiştir (Resim 3 ve 4).

Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır Kent Müzesi, Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı’nın (BAKA) 2011 Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi Des-

tek Programı’ndan destek almaya hak kazanan Elmalı Kaymakamlığı Köylere Hizmet Götürme Birliği’nin “Kırsal Alanda Bir Turizm Markası: Şehr-i Elmalı Projesi”nin bir ayağını oluşturmaktadır (“BAKA’nın Desteğiyle Elmalı’ya Kent Müzesi Açıldı,” 2013). “Alternatif turizm faaliyetleri ile turizm ürünlerinin çeşitlendirilmesi ve sezonun tüm yıla yayılmasına katkı sağlamak” amacıyla uygulanmaya başlanan projeye ilgili BAKA’nın web sitesinde şu açıklamalar yapılmıştır:

Kent tarihini, kültürünü yansıtarak Elmalı’nın kırsal turizm alanındaki marka değerini artırmak amacıyla uygulanan projeye, ilçenin tarihi konaklarının korunması bilincinin oluşması, ilçenin tarihi bilgi ve dokümanlarının yok olmadan bir yerde toplanması, turistik değerlerin tanıtımının yapılması ile bir platform oluşturulup kent markası oluşturulması hedefleniyor (“BAKA’nın Desteğiyle Elmalı’ya Kent Müzesi Açıldı,” 2013).

Bu noktada, kent müzesinin koruma bilinci oluşurmada rol alması hedeflendiği gibi özellikle turizme katkı sağlayan ve kent markalaşmasında bir araç olarak yorumlandığı görölmektedir.

Resim 3 ve 4. Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır Kent Müzesi
(Kaynak: www.elmalilimuhammedhamdiyazir.com)

Dijital Müzeler

Dijital Müzeler, sergileme tekniği olarak video enstalasyonlarını kullanan müzelerdir.

Eskişehir Kent Belleği Müzesi (2012)

AB-Türkiye Kültürler Arası Diyalog Müzeler Hibe Programı kapsamında desteklenerek Eskişehir’in merkez ilçelerinden Odunpazarı’nda tarihi bir dokuda oluşturulan Kent Müzeleri Kompleksi içerisinde tarihi bir konutta hayata geçirilen müzede sözlü tarih çalışmaları dijital ortamda gösterilmektedir (Resim 6).

“Müzeler toplumların hafızasıdır” bilinciyle yola çıktıklarına değinen Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanı Yılmaz Büyükerşen (2012) başka toplumların müzelerine erişilebildiği ölçüde onların şimdiki halini anla-

manın kolaylaştığını, böylece kendi geçmişinizin onların geçmişi ile benzer yanlarını fark edip ayrışan yanlarının ise insanlığın zenginliği olarak değerlendirmeye başlanacağını belirtmektedir. Büyükerşen (2012), bu yaklaşım ile “Avrupa Birliği ile Türkiye arasındaki ortaklıkların keşfedilmesini, farklılıkların Avrupa’nın zenginliği olarak değerlendirilebilmesini sağlayabilmek için müzeleri destekleme[nin]” önemli bir adım olduğuna değinmekte ve “Avrupa Birliğinin bu bilinçle ayırdığı kaynakları, aynı bilinçle değerlendirerek Eskişehir Kent Müzesini hayata geçirdik[lerini]” ifade etmektedir. Büyükerşen’in (2012) müze ve aidiyet temasına referans verdiği açıklaması ise şu şekildedir:

Medeniyetlere beşiklik yapmış bir coğrafyada, İpek Yolunun bir kavşağında, bütün insanlık tarihinin birikimiyle zenginleşmiş, yüzlerce yıldır Avrupa’nın bir parçası olan Eskişehir, son yıllarda artan bir hızla Avrupa’ya ve dünyaya yeniden açılıyor.

Müzenin açılış konuşmasında Eskişehir Kent Belleği Müzesi Proje Koordinatörü Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Canan Demir müzenin yaşayan ve kendini sürekli yenileyen ve bir müze olarak tasarlandığını ve “Eskişehirimiz’e yakışan bir eser ortaya çıkardığımızı düşünüyoruz” açıklamasını yapmıştır (“Büyükşehir Belediyesi Kent Belleği Müzesi Açıldı,” 2012).

Açılış konuşmasında başkan Büyükerşen belediyciliğin sadece yol yapmak olmadığını, şehirlerin her şeyden önce kültür demek olduğunu ve bu minvalde Eskişehir’e yakışan müzeleri hayata geçirmenin önemini vurgulamaktadır. Kent Belleği Müzesi’nin bu müzeler içerisinde en anlamlısı olduğuna değinerek şu sözleri eklemiştir:

Eskişehir’i Eskişehir yapan değerleri, Eskişehir’in belleğini, hem Eskişehirlielerin, hem çocuklarımızın ve gelecek kuşaklarımızın, hem de Eskişehir’i ziyaret edenlerin hizmetine sunuyoruz. Bu müze çok anlamlı, çünkü bizim neye güvenerek yola çıktığımızı, Eskişehir’e neden güvendiğimizi bu müzede hissedebilirsiniz. Bu müze tamamlandığında, Eskişehirimle bir defa daha gurur duydum. Umarım sizin de Eskişehir ile gurur duymanıza, “İyi ki Eskişehir var” demenize vesile olur müzemiz (“Büyükşehir Belediyesi Kent Belleği Müzesi Açıldı,” 2012).

Web sitesinde Misyonunu “Kentın Belleğini Yaşatmak” olarak ifade eden Kent Belleği Müzesi “tarihin başlangıcından günümüze kadar Eskişehir’in kentsel gelişiminin kaydını tutmak, korumak ve gelecek nesillere kentli olma bilincini kazandırmayı” görev edindiğini belirtir (“Vizyon & Misyon,” 2012). “İyi bir Ev Sahibi” olarak yerel, ulusal ve uluslararası

tüm kişi, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak projeler üretmeyi, sözlü tarih çalışmalarının yapılmasını, kentin belleğine yönelik sanat çalışmalarını müzede sergilemeyi, kentin belleğini oluşturan yazılı ve görsel arşive sahip bir kütüphane hizmeti vermeyi, gezici sergilere, konferans, eğitim ve atölye çalışmalarına ev sahipliği yapmayı da vizyon olarak benimsemektedir (“Vizyon & Misyon,” 2012). Bu hedeflerle yola çıkan müzenin sergi içeriği Tarih, Kültür Mirası, Etnik Kültür, Eğitim, Sanat, Spor, Ekonomi, Genetik Miras ve Benim Eskişehir’im başlıklı 9 farklı temada 98 anlatımın yer aldığı sözlü tarih arşivinden oluşmaktadır.⁴

Binanın zemin katında 2007 yılında açılmış olan Çağdaş Cam sanatları Müzesi yer alır. Birinci katta yer alan Kent Belleği Müzesi üç salondan oluşmaktadır. Salon 1’de Tarih, Kültür Mirası (Mimari Anıtlar, Anıt Kişiler, Turizm), Etnik Kültür, Eğitim, Kültür ve Sanat (Kültür, Sanat, Edebiyat, Tiyatro, Sinema, Müzik, El Sanatları), Salon 2’de Benim Eskişehir’im, Spor, Ekonomi (Sanayi ve Ticaret, Tarım, Maden), Genetik Miras (Flora, Fauna) ve Salon 3’te Sendeki Eskişehir Yarışma Eserleri sergilenmektedir.⁵

Resim 6. Eskişehir Kent Belleği Müzesi (Kaynak: www.eskisehir-bld.gov.tr)

Yaşayan Müzeler

Yaşayan Müzeler, “yaşayan müze” teması ile somut olmayan kültürel mirasın interaktif bir şekilde ziyaretçilere uygulamalı olarak sunulduğu müzelerdir.

⁴ 98 adet sözlü tarih çalışmasının ayrıntılı listesi için bkz. <http://www.kentbellegi.org/>

⁵ Plan şeması için bkz. <http://www.kentbellegi.org/dosyalar/plan.pdf> ; Sendeki Eskişehir Yarışma Eserleri için bkz. http://www.kentbellegi.org/snd_esk.php

Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi (2013)

Ankara Kalkınma Ajansı, Altındağ Belediyesi ve Gazi Üniversitesi tarafından desteklenen müze Ankara'nın merkez ilçelerinden Altındağ'da tarihi bir doku örneği olan Hamamkarası'nda tarihi bir konutta yer almaktadır (Resim 7 ve 8). "Sergilemiyoruz!" manifestosuyla yola çıkan "uygulamalı müze" misyonunu şu şekilde tanımlamaktadır:

Müzemizin kuruluş amacı başkentimizi kültür turizmi merkezlerinden biri haline getirmeye katkıda bulunmaktır. Ankara'nın kültür turizmi potansiyelini hareketlendirmek, tarihî ve kültürel değerlerini ortaya çıkarmak için alan çalışmaları yapmak ve bu alan çalışmasından elde edilen verileri müzede uygulama modellerine dönüştürmek müzemizin hedefleri arasında yer almaktadır ("Hikayemiz," 2013).

Müze elde edilen bilgilerin UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesinde (2003) yer alan beş somut olmayan kültürel miras alanına göre sınıflandırdığını belirtmektedir ("Somut Olmayan Kültürel Miras Nedir?," 2013). UNESCO sözleşmesinde "toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekanlar" olarak tanımlanan "somut olmayan kültürel miras" aşağıdaki beş madde ile gruplanmıştır:

1. Somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında taşıyıcı işlevi gören dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar;
2. Gösteri sanatları;
3. Toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenler;
4. Doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar;
5. El sanatları geleneği.⁶

"Sürdürülebilir bir turizm için dinamik sergileme teknikleri, dokunulabilen ve birebir katılımın olabildiği yöntemler" olması gerektiğini belirten Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi doğru uygulama modelleri ile yukarıda bahsedilen başlıklar altında toplanan veriyi aktarma misyonunda olduğunu vurgulamaktadır ("Manifestomuz," 2013).

Bilgiyi aktarma noktasında ICOM'un müze tanımına⁷ referans verecek "eğlence, eğitim, koruma, anlaşılır kılma ve tanıtma" ilkelerinin be-

⁶ UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi (2003) için bkz: <http://www.unesco.org/culture/ich/doc/src/00009-TR-PDF.pdf>

nimsendiğini belirten müze “[b]ilgi ve geleneği, gelecek kuşaklara aktarmanın önemli yollarından birinin de turizm olduğuna” inandığını vurgulamaktadır (www.kulturelmirasmuzesi.com). Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi’ne göre:

Turizm aracılığıyla hem yerel kalkınma sağlanır hem de müzelerin eğitim işlevi gerçekleşmiş olur. Ancak her iki işlevin gerçekleşebilmesi için somut nesnelerin sabit bir halde değil sürekli değişebilen ve bağlama göre şekil alabilen bir sergileme tekniği ile ziyaretçiye sunulması gerekmektedir. [...] Bir müze nesnesinin hikâyesi ile birlikte sunulması bilgi aktarımını pekiştirmekle kalmayarak aynı zamanda da nesnenin bütünlüklü bir sergileme mantığıyla müzede yer almasına neden olmaktadır (“Bilgi Aktarımını Nasıl Yapıyoruz?,” 2013).

Bu yaklaşımı “Sergilemiyoruz!” söylemi ile destekleyen müze somut olmayan kültürel mirasın sergilenmesi için klasik sergileme tekniğinin yeterli olmadığını bunun yerine “gündelik yaşamın dinamiklerine, sosyal ve ekonomik bağlama, mevsimsel değişikliklere ya da politik ve ekonomik dönüşümlere bağlı olarak değişen sergi tasarımları” gerektiğini vurgulamaktadır (“Sergilemiyoruz!,” 2013). Bunun için kent içine yayılan etkinlikler, müzede uygulamalı olarak anlatılan el sanatları, “Drama Tekniği ile Sergileme” yöntemiyle ziyaretçinin de dahil olduğu çeşitli aktiviteler müzede uygulanmaktadır.

Resim 7. Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi
(Kaynak: www.kulturelmirasmuzesi.com)

⁷ Bkz. <http://icom.museum/the-vision/museum-definition/> “A museum is a non-profit, permanent institution in the service of society and its development, open to the public, which acquires, conserves, researches, communicates and exhibits the tangible and intangible heritage of humanity and its environment for the purposes of education, study and enjoyment.”

yerin tarihine ilişkin bilgi verme” ve “sorumlu, aktif ve katılımcı bir toplumsal dinamizm yaratma misyonu” taşıdıklarını vurgulamaktadır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Sosyal ve Kültürel İşler Daire Başkanlığına bağlı bir müdürlük olan APİKAM’a göre değişen belediyecilik anlayışı sonucunda “kent arşivleri ve müzeleri, kentsel hizmet kurumu olarak algılanmaya ve değer görmeye başlamıştır” (“Apikam`da Ne Var?,” 2004). Bu doğrultuda “kültürel hizmet üretiminin, bilinçli kentli oluşumunun ön koşulu” olduğuna inanan APİKAM, “kentin belleğini oluşturmanın yanı sıra çeşitli sergilerle ve diğer etkinliklerle İzmirli kentsel aidiyet bağlarını güçlendirme amacı” doğrultusunda çalıştığını belirtir (“Apikam`da Ne Var?,” 2004).

Kurum Arşiv ve Müze olarak iki birimden oluşmaktadır. Kent Arşivi “İzmir’in tarih ve kültür birikimini yansıtan her türlü materyali, derlenmiş ve tasnif edilmiş bir şekilde barındırmayı amaçlamaktadır” (“Apikam`da Ne Var?,” 2004). İzmir’in tanık olduğu uygarlıklar silsilesinin ve Osmanlı dönemine ait kültürel birikimin kentin “uluslararası bir kimliğe” sahip olmasını sağladığını belirten APİKAM “kurulan arşivin; tarih, sanat tarihi, mimari, etnografya, arkeoloji vb. sosyal bilimler bağlamında uluslararası entelektüel ilginin adresi” olmasını hedeflemektedir (“Apikam`da Ne Var?,” 2004).

Kent Müzesi ise “kentin tarihini görsel olarak sunan” birim olarak adlandırılmakta ve bu bölümün görsel materyallerinin Kent Arşivi aracılığıyla sağlanacağı ve bu birlikteliğin İzmirli kentsel bilincine katkıda bulunacağı belirtilmektedir. Bu bağlamda, arşiv ve müze “birbirini tamamlayan birimler” olarak ele alınmaktadır (“Apikam`da Ne Var?,” 2004).

Akademik çevrelerce kent müzelerinin “kent tarihi ve kültürünün en geniş ve en parlak paylaşıma sahip vitrini” olarak tanımlandıklarını ve bu açıdan bu müzelerin “kentsel belleğin gösteri sahnesi” olduğu vurgulanmaktadır (“Apikam`da Ne Var?,” 2004). Dolayısıyla Kent Müzesinin “sadece teşhir mekanı değil, aynı zamanda kültürel etkileşim ve yönelimin hakim olduğu bir kamusal alan” olduğu; bu mekanın istenildiğine yeniden düzenlenmeye ve “hedef kitlesine göre tekrar tekrar değiştirilebilme” özelliğine sahip olduğu vurgulanmaktadır (“Apikam`da Ne Var?,” 2004). Bu nedenle APİKAM kendisini “durağan bir obje müzesi olarak değil, sınırsız sayıda ve formda sergi yapılabilmesi olanağına sahip bir ‘okunur müze’ olarak” tanımlamaktadır (“Apikam`da Ne Var?,” 2004). Sonuç olarak “Kent Arşivi ve Müzesi, hem resmî bir kurum hem de kamusal

hizmet veren dışa dönük bir kentsel kültür birimi olma özelliklerini taşımaktadır” (Gökdemir, 2008, s. 42).

Resim 9 ve 10. APİKAM
(Kaynak: www.apikam.org.tr)

Bursa Kent Müzesi (2004)

Müze Bursa'nın merkez ilçesi Osmangazi'de 1926 yılında Ekrem Hakkı Ayverdi tarafından yapılmış I. Ulusal Mimarlık örneği olarak kabul edilen Adliye Binası'nda yer alır. Binanın kent müzesi olarak işlevlendirilmesinin çekişmeli bir süreç ile gerçekleştiği görülmektedir. Bursa Kent Müzesi Koordinatörü Ahmet Erdönmez (2008, s. 65) adliyenin binadan taşındığında konum olarak oldukça merkezi bir yerde bulunduğundan ötürü yapıyı kimi yatırımcıların lokanta kimisinin de gazino olarak değerlendirmek istediğini ancak kazananın kent müzesi isteyenler olduğunu belirtir. Tarihi Kentler Birliği yazı işleri müdürü Handan Dedehayır (2008a, s. 46) ise en zorlu mücadelenin Adliye camiasını ikna etmek olduğunu çünkü adliyenin binayı bir Hakimevi olarak değerlendirmek istediğini belirtir ve ekler:

Ancak müze yapıldığı takdirde tüm kentin binadan yararlanabilecek olması, müzenin bir bölümünün “Yargı Tarihi”ne ayrılması ve Hakimevi için Kültür Park içinde bir yer gösterilmesi sonucunda Adalet Bakanlığı da projeye olumlu yaklaştı.

Alanın 1993 yılında onaylanan Koruma Amaçlı İmar Planı'nda “Kültür Alanı” olarak belirlenmiş olması dolayısıyla Bursa Büyükşehir Belediyesi 2000 yılında binanın kültürel amaçlarla kullanılmak üzere Belediye'ye tahsis edilmesi için Milli Emlak Müdürlüğü'ne başvuru yapmış ancak 2001 yılında Hakimevi için yer tahsis edildiğinde onay alınmıştır (Dostoğlu, 2004). Restorasyon ve restitüsyon projelerinin hazırlanıp onaylanmasının ardından Tarihi Kentler Birliği'nin 19-20 Ekim 2002'de düzenlediği bir atölye çalışması ile “Bir kent müzesi nasıl olmalı?” sorusuna cevaplar aranmış “klasik müze anlayışından farklı, yaşayan bir müze kararında buluşan” uzmanlar Bursa

Kent Müzesi’nin konseptini de “Yaşayan Kent, Yaşayan Müze” olarak belirlemiştir (Dedehayır, 2008a, s. 47). Bu konseptte yönelik Bursa Kent Müzesi’nin vizyonunun belirlendiği ilkeleri Dedehayır (2008a, s. 47) şu şekilde açıklamaktadır:

Kentler, varoldukça gelişir, yeni nitelikler kazanır, dönüşürlerken, kent müzeleri de bu gelişimi ve devinimi izlemelidir. Çünkü kent müzeleri, kentlerin aynasıdır. Klasik müzeden farklı olarak, bir kent müzesinin kapsamı hiçbir zaman tamamlanmaz, sürekli yenilenen dinamik bir yapıya sahip olmalıdır. Kent müzeleri kentin geçmişini, bugününü anlatırken yarınına da ışık tutmalıdır.

Müze içeriğinin düzenlenmesi ve sergileme senaryolarının hazırlanması aşamasında, Tarih Vakfı’nın önerdiği kronolojik anlatım sisteminin benimsendiğini ve uygulama için profesyonel bir ajansın görevlendirildiğini belirten Dedehayır (2008a, s. 47) Kent Müzesi oluşturulurken, hem içerik, hem de biçim bakımından devingen bir anlayış ve dinamik bir yapının temel alındığını vurgulamaktadır.

Bu doğrultuda hayata geçirilen Bursa Kent Müzesi hedefini “yaklaşık 7000 yıllık geleneksel Anadolu ve Osmanlı kültürünün oluşumu ve gelişimi sürecinde öncü kent kimliğini taşıyan Bursa’da kentlinin ve kenti ziyaret eden turistlerin bu birikimi görebek ve hatta yaşayarak öğrenebileceği bir kent müzesi oluşturmak” ve “özellikle çocuk ve gençlere hemşerilik bilinci aşılamak” olarak açıklamaktadır (“Bursa Kent Müzesi,” 2004).

Müze bütünündeki sergileme, ağırlıklı olarak üzerlerinde tanıtım metinleri, resimler ve fotoblok canlandırmaların yer aldığı panolar ile yapılmakta ve bazı bölümlerde çeşitli maket, canlandırma, bilgisayar destekli bilgilendirme ve obje teşhiri de kullanılmaktadır.

Müze düzeni her biri ayrı içeriklere sahip bodrum kat, zemin kat ve birinci kattaki sergilerden oluşmaktadır.

a. Bodrum Kat: “El Sanatları Çarşısı” adını taşıyan ve tematik bir serginin yer aldığı kat 18. yüzyılda Bursa’ya gelen Avrupalı seyyahların çektiği dönemin Bursa fotoğrafları referans alınarak hazırlanmıştır. Tamamen dükkan canlandırmalarına yer verilen sergide yemenici, bıçakçı, şekerçi, marangoz, semerci, bakırcı, çinici gibi Bursa’nın yok olmak üzere olan el sanatlarına ait 16 dükkan aslına uygun olarak canlandırmalarla teşhir edilmektedir. Yine bu bölümde hafta sonları düzenlenen “Kaybolmakta Olan El Sanatları” atölye çalışmaları ile çeşitli zanaatkarlar yaptıkları işi uygulamalı olarak tanıtılmaktadır (Resim 11).

Resim 11. Bursa Kent Müzesi, bodrum kat
(Kaynak: www.bursakentmuzesi.com)

b. Zemin Kat: Kronolojik bir Bursa gelişimi sunan bu katta “Uygurliklar Kenti Bursa” ana başliğı altında mitolojik hikayelerle desteklenmiş arkeolojik buluntuların sergilendiği “Bursa’da ilk ayak izleri” bölümü, ardından Ege göçleri, Traklar ve Bitinlerle Prusa’nın kuruluşu ve Roma-Bizans İmparatorluğu ile devam eden sürecin anlatıldığı “Uygurliklar Geçidi” bölümü, daha sonra Osmanlı İmparatorluğu’nun doğuşu ve Bursa’nın imparatorluğun ilk başkenti olduğu dönemlerde yaşadığı değişimlerin görüldüğü “Bir İmparatorluk Doğuyor” bölümü, Osman Gazi, Orhan Gazi, Murat Hüdavendigar, Yıldırım Beyazıt, Çelebi Mehmet ve II. Murat’ın canlandırmaları eşliğinde padişahların döneminin Kurtuluş Savaşı’na kadar anlatıldığı “Osmanlı İmparatorluğu” bölümü, Kurtuluş Savaşı sürecince yaşanan mücadelenin ve Bursa’nın kurtuluşunun anlatıldığı “Kurtuluş Savaşı” bölümü ve Cumhuriyet’in kuruluşuyla yenilenen Bursa’nın günümüze kadar gelen sürecinin anlatıldığı “Çağdaş Bursa” ana başliğı altında Yeni Bir Yüz, Yeni Bir Soluk, Atatürk ve Bursa, Bursa’yı Yönetenler, Bursa’yı Bursa Yapanlar, Mimari Yapı, Yangınlar ve Afetler, Mübadele Göçmenleri, Sayılarla Bursa, Yeşil Bursa, Bursa’da Kentleşme, Büyükşehir’e Adım Adım bölümleri yer almaktadır (Resim 12).

Resim 12. Bursa Kent Müzesi, zemin kat
(Kaynak: www.bursakentmuzesi.com)

c. Birinci Kat: Dört ayda bir değişen geçici sergilerin yer aldığı bu katta aynı zamanda “Yaşam ve Kültürüyle Bursa” teması altında geçmişten günümüze eğlence ve yemek kültürü, Karagöz ve Hacivat’ın öyküsü, Bursa’nın hayat verdiği ünlüler, doğumdan evliliğe kadar gelenek ve görenekler, giyim-kuşam, barınma, dinsel yaşam, eğitim, spor, komşuluk ilişkileri gibi gündelik hayat konuları sergilenmektedir (Resim 13).

d. Zemin ve birinci katta yer alan geçici sergi alanları: Müzede kurulduğu günden bu yana düzenlenen geçici sergiler arasında Osmanlı Devlet Armaları, Bursa’da Zaman, Osmanlı’da Mistik Semboller ve Nesnelere, Lonca’dan Kobi’ye, Bursa’da Futbol Tarihi, Bursa’da Basın Tarihi, Anadolu’dan Bursa’ya Seramik Sergisi, Bursa’ya Ait Fermanlar, Bursa’lı Gelinin Çeyiz Sandığı, Bursa’da Kahve ve Kahvehane Kültürü, Bursa’da Tiyatro Tarihi, Osmanlı Dönemi Haritaları, Bursa’da Kent Müzesi 10. Yıl ve Bosna’dan Bursa’ya Çengiş Beyleri sergileri yer almaktadır.

Resim 13. Bursa Kent Müzesi, birinci kat
(Kaynak: www.bursakentmuzesi.com)

Selçuk Efes Kent Belleği Merkezi (2012)

İzmir Kalkınma Ajansı, Selçuk Belediyesi, Yaşar Üniversitesi, Kaymakamlık, Selçuk-Efes Kültür ve Turizm Vakfı ve Ticaret Odası gibi kurumların destekleriyle açılan müze İzmir'in Selçuk ilçesinde tarihi Tekel binasında yer almaktadır. Müze kronolojik tarih anlatısı, kalıcı ve geçici sergiler, düzenlenen çeşitli etkinlikler, obje ve video enstalasyonları ile Kronoloji ve Metin Odaklı Müzeler içerisinde dahil edilmiştir (Resim 14). Müze Efes-Ayasuluk-Selçuk Kronolojisi, Tütün, Yarının Belleği Fotoğraf Köşesi, Selçuk Hatıraları, Sözlü tarih görüşmelerinden seçmeler, Eski-Yeni Selçuk ve Yeni Efesliler sergilerinden oluşmaktadır.

Selçuk Belediyesi'ne bağlı olan müze kendini "bir eğitim, iletişim, araştırma ve kültür merkezi" olarak tanımlamaktadır ("Kent Belleği Hakkında," 2012). Bu merkez "Selçuk'ta kentlilik, tarih bilincinin ve ortak yaşama kültürünün geliştirilip yaygınlaştırılmasına" katkıda bulunmakta ve "kenti ziyaret eden, ya da kentle ilgilenen kişilerin bu kenti bütünlüğü ve sürekliliği içinde tanımalarına" destek olmaktadır ("Kent Belleği Hakkında," 2012).

Kent Belleği Merkezi görevleri arasına Selçuk'un doğal ve kültürel mirasının "öncelikli unsurlarının" saptanması, toplanıp kataloglanması, korunması, paylaşılması ve sergilenmesi, bunlarla ilgili çeşitli yayınların yapılması, kurs, yarışma, toplantı, konser, kültür gezileri ve şenlikler düzenlenmesini dahil etmektedir ("Kent Belleği Hakkında," 2012).

"Kentte yaşam kalitesinin yükseltilmesine" katkıda bulunma ve "Selçuk'luların ve Selçuk ile ilgilenenlerin bir buluşma noktası" olma amacıyla olan müze, geçmişte ve özellikle günümüzde Selçuk'ta yaşanan hızlı değişimlerin kavranması ve bu değişimlere cevap veren "bir Selçuk'luluk bilincinin" geliştirilmesinde "değişik yaştan, cinsiyetten ve toplumsal, etnik, dinsel, kültürel kökenden kişilere yardımcı olma[yı]" hedeflemektedir ("Vizyon - Misyon," 2012).

Kent Belleği Merkezi "kentlilik ve tarih bilincinin geliştirilmesi" amacının yanısıra "Efes'in, Selçuk'un ve çevresinin tanıtımı işlevlerini" de gerçekleştirmeyi hedeflemektedir ("Vizyon - Misyon," 2012).

Aynı zamanda "Selçuk'ta kent yaşamının sorunlarının, çelişkilerinin, darboğazlarının ve kentin bunlarla baş etme sürecinin dinamik bir bütün olarak kavranmasına" ve bu yolla, "kentin sorun çözme kapasitesinin" ve "işbirliği ve ortak çalışma kültürünün" geliştirilmesi amacıyla olduğunu belirtir ("Vizyon - Misyon," 2012).

Kent Belleği Merkezi'ni destekleyen İzmir Kalkınma Ajansı da projenin amacının "Selçuk halkının, yaşadıkları kenti anlatma adına maddi ve manevi hatıralarını kamuya açmaları ve oluşturulacak ortak bir kentlilik fikri" oldu-

ğunu belirtmekte ve “çeşitli sebeplerle Selçuk’a göç ederek yerleşen insanların ait oldukları zengin mozaik, bu bellek çatısı altında kentlilik bilinciyle somutlaşacak” açıklamasını yapmaktadır (“Selçuk Kent Belleği Projesi,” 2011). İZKA’ya göre “proje aslında zaman denilen yok edici faktörün kültürleri erozyona uğratmasına bir başkaldırıdır” (“Selçuk Kent Belleği Projesi,” 2011).

Resim 14. Selçuk Efes Kent Belleği Merkezi
(Kaynak: selcukefeskentbellegi.com)

Sakıp Sabancı Mardin Kent Müzesi (2009)

Dilek Sabancı Sanat Galerisi ile birlikte Mardin merkezde yer alan müze, Sabancı Vakfı tarafından desteklenerek, 1889’da Hamidiye Alayları Süvari Kışlası olarak yapılan binada hayata geçirilmiştir (Resim 15 ve 16). Müzede kalıcı, geçici, etnografik sergiler yer almakta ve çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Müze özellikle Mardin’in birçok kültürü barındıran “kimliğine” yapılan vurgu ile Kronoloji ve Metin Odaklı Müzeler arasında dahil edilmiştir.

Müzede “Mardin’in kentsel oluşumu ve yaşam biçimini, toplulukların aralarındaki bağları ve bunların töre, dil ve kültür niteliklerini gösteren” sergiler yer almakta ve “binlerce yıllık Mardin’in bir yandan sürekli değişen, bir yandan da hiç değişmeyen kimliği” vurgulanmaktadır (“Etnografya Salonu,” 2009).

Yapısı doğrusal bir yürüme aksı tanımlayan binada “mekansal bütünlüğün vurgulandığı sergileme düzeninde Mardin kenti kimliğine özgü” parçalar yer almakta ve bu parçalar arasında Mardin’de yaşamış üç farklı dinin (Müslüman, Süryani ve Ermeni) mensuplarına ait mezar taşlarının ayrı bir önem taşıdığına dikkat çekilmektedir (“Etnografya Salonu,” 2009). Müzenin önem verdiği noktaya referansla Cem Erciyes (2009) de kent müzesini “Müslüman, Süryani, Hristiyan Mardinlilerin, Türkçe, Arapça, Kürtçe, Sür-

yanice konuşarak sürdürdükleri ve hâlâ izleri görülebilen o meşhur ‘Mardin ruhuna’ sadık bir müze” olarak tanımlamaktadır.

Nitekim Sakıp Sabancı Müzesi Müdürü Nazan Ölçer de müze için “ortak Mardin kimliğini yakalamamız gerekiyordu” açıklamasını yapmaktadır (Karahana ve Kaçmaz, 2009). Kent müzesinin Mardin için çok önemli olduğunu vurgulayan Vali Hasan Duruer de hedeflerinin 2023’te UNESCO’nun tarihi kentler listesine girmek ve Avrupa Kültür Başkenti olmak olduğunu ve bunun için “Mardin’e kimliğini geri kazandırmak” istediklerini ifade etmektedir (Karahana ve Kaçmaz, 2009).

“Kent biricik olmalı, diğerine benzememeli” açıklamasını yapan müze müdürü Ölçer bu açıdan kente özgü “farkındalık ve aitlik hissi oluşturmamızın” önemli olduğunu vurgulamaktadır (Karahana ve Kaçmaz, 2009). Müzenin aynı zamanda biricik olan kentin tarihi ve kültürünün tanıtımına da yardımcı olduğunu söyleyen müzenin tasarım ve mimari proje sorumlusu Metin Keskin “kent müzesi projesini Mardin’in dünya kenti olması yolunda önemli bir adım olarak” gördüğünü ifade etmektedir (“Geleneksel Anadolu Mimarlığına Tutkun Bir Çekül’lü Y. Metin Keskin,” 2009).

Resim 15 ve 16. Sakıp Sabancı Mardin Kent Müzesi
(Kaynak: www.sabancimuzesimardin.gov.tr)

Osmaniye Kent Müzesi (2013)

Müze Osmaniye’de Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı ve Osmaniye Belediyesi’nin katkılarıyla eski bir sosyal tesis binasının renovasyonu ile hayata geçirilmiştir (Resim 17). Kronolojik anlatının obje, fotoğraf ve çeşitli statik canlandırmalarla desteklendiği müze, binanın tarihselci renovasyonu da göz önünde bulundurularak Kronoloji ve Metin Odaklı Müzeler arasında dahil edilmiştir. Binanın renovasyonu ile ilgili Osmaniye Belediye Başkanı Kadir Kara’nın açıklamaları şu şekildedir:

Betonarme binanın içerisinde sergilenecek olan objeler ne kadar tarihimizi ve kültürümüzü yansıtıyorsa dış görünüşüne de o kadar tarihi misyon yüklemenin önemine inandığımız için, dış cep-

he Selçuklu tarzında taş kaplama yapılmıştır (“Osmaniye Kent Müzesini Devlet Bahçeli Atı,” 2013).

Müzenin içeriği ise Arasta arşısı, Osmaniye’nin üç bin yıllık tarihi, Hititler, Roma, Abbasi, Kınık, Cebeli Bereket, Aşiretler, Fırka-i İslahiye, Osmaniye’nin kuruluşu, Milli Mücadele Kahramanları, Terör şehirleri, Siyasiler, Değerlerimiz, Camiler ve Kaleler, Coğrafya, Osmaniye’de Ekonomi, Yerel Basın bölümleri ile Fransız İşgali’nin üç boyutlu resimlerle anlatıldığı Yedi Ocak Diorama bölümünden ve Osmaniye’de geçmişten günümüze barınak olarak kullanılan çadır, huğ ev, dam ev ve konak ev maketleri ile ocak başı sohbetlerinin yapıldığı, hikayelerin anlatıldığı şor odası düzenlemesinden oluşmaktadır.

Resim 17. Osmaniye Kent Müzesi
(Kaynak: www.osmaniye-bld.gov.tr)

Değerlendirme

İncelenen rnekler üzerinden kent müzeleri söylemine bakacak olursak Tarihi Kentler Birliği’nin kent müzeleri tanımı söylemin kuruluş biçimini daha açık ifade edecektir: “Kent müzeleri kentlerin belleğidir, kimliğidir, geçmişidir, sürekliliğidir, yarını kurgularken başvurulacak en değerli kaynaktır (Dedehayır ve Değirmenci, 2013, s. 23).”

Bu tanım üzerinden baktığımızda incelenen kent müzelerinin belirtilen kavramlar dahilinde bir araya geldiği ve belli temaların ön plana

çıktığı görülmektedir. Müzeler “kentlilik bilincini geliştirecek” kurumlar olarak görülmektedir. Bunun kent tarihini, “kenti kent yapan değerleri” başka bir deyişle “kente özgü” olanların anlaşılır şekilde anlatılması ile sağlanacağı belirtilmektedir. Kent müzesi yerel yönetimlerce gurur duyulan bir kurum olmanın yanı sıra kentlinin de müzeyi deneyimledikten sonra kenti ile gurur duymasını sağlayacağı vurgulanmaktadır. Bazı müzeler tarafından “hemşerilik bilinci aşılacak” olarak da ifade edilen bu durum TKB yazı işleri müdürü Handan Dedehayır (2008b, s. 39) tarafından şu şekilde açıklanır:

Kentli kimliği ve kentli bilinci yaratmanın önkoşulu, kenti ‘o kent’ yapan tarihsel serüveni canlı tutmak, tarihsel dokusuyla, mekanlarıyla, adabı erkanyla, ilişki biçimleriyle tanıdık hale getirmek, geçmişle bugünü birbirine bağlayıp geleceğe uzanmak. İşte tam da bu kavşakta kent müzeleri ve arşivleri, kentin geçmişi ve kültürüyle uyumlu bir değişime katılan ve kentli bilincine sahip hemşeriler yaratma işlevi görür. Kentliyi ortamından koparan ve geçmişe yabancılaştıran dönüşümün yıkıcı etkisini gideren önemli bir görev üstlenirler. Farklı insanları ortak bir kimlikte buluşturmaya, kaynaştırmaya ve kentleriyle barıştırmaya hizmet ederler.

“Kentsel aidiyet” ile ilişkili yapılan bu açıklamalar “ortak bir kentli kimliği” oluşturma amacı bakımından “mikro-milliyetçilik” olarak da yorumlanabilir. Nitekim kent müzelerinin bir kentin kimliğini oluşturma/tanımlama amacı olduğu da görülmektedir. Bu konuyla ilgili Dedehayır’ın (2008b, s. 41) kimlik oluşturma ve tarih yazımına referans veren açıklamaları önemlidir:

Kent müzeleri, bir anlamda bir “görsel tarih yazımı”nı gerçekleştirirken, kent tarihiyle ilgili mevcut eksiklerin belirlenmesini ve tamamlanmasını da harekete geçiriyor, bu çabaya süreklilik kazandırıyorlar. Kentli bilincini oluşturma, aidiyet duygusu yaratma, eğitim, turizm ve tanıtım işlevlerinin yanında, elimizden kayıp giden her şeyi derleme toplama, sınıflama ve koruma işlevini üstleniyorlar. Küreselleşme, ekonomik ve toplumsal değişimler, insanlarda yeni kimlik arayışlarına yol açarken, kent müzeleri bu arayışa cevap veriyor; her kent bir kent müzesi açarak kendi kimliğini tanımlamaya çalışıyor.

Türkiye’de kent müzeleri söyleminde kimlik oluşturma ya da kimliği koruma kavramlarının kent belleği ile doğrudan ilişkisinin kurulduğunu ve kentin belleği olarak ifade edilen müzelerin kent tarihini koruyarak ve anlatarak kimlik kaybının önüne geçen kurumlar olarak ele alındığı görülmektedir. Bu kimi zaman Osmaniye Kent Müzesi örneğinde olduğu gibi müze binasının tarih yazımını meşrulaştırarak kimlik kurmasıyla,

kimi zamansa neredeyse her müzede yer alan kaybolan el sanatları çarşısının mankenler ile canlandırılmasıyla karşımıza çıkmaktadır. Nitekim 2011 yılında TKB’nin düzenlediği Samsun buluşmasında kimlik, tarih, bellek, kent ve kent müzesi ilişkisini destekler nitelikte “Kentler Kimliği ni Unutmamalı: Her Kente Kent Müzesi” fikri hayata geçirilmiştir. Kampanya niteliği taşıyan slogan yerel yönetimler üzerinde etkili olmuş ve 2011 sonrasında TKB ve ÇEKÜL desteği ile Türkiye’de kurulan kent müzelerinde artış yaşanmıştır (bkz. Tablo 2).

“Her Kente Kent Müzesi” seminerinin bir diğer önemli noktası ise ÇEKÜL Vakfı Başkan Yardımcısı mimar Mithat Kırayoğlu’nun açıklamalarıdır. Kırayoğlu “küreselleşmenin aslında bir yandan da yerelleşmeye hizmet ettiğini” vurgulayarak “TKB ve ÇEKÜL’ün bir Türkiye kent müzesi modeli oluşturacağını” altını çizmektedir (“TKB, Liman Kenti Samsun’da Buluştu,” 2011). Bu bakımdan kent müzelerinin kurulmasına öncülük eden, aynı zamanda çeşitli yayın ve eğitimlerle kurulum aşamasında olan müzelere destek sağlayan kurum olarak TKB ve ÇEKÜL Vakfı’nın Türkiye örneğindeki kent müzeleri için bir kılavuz hazırladığı söylenebilir.

Tablo 2. Kuruluş tarihlerine göre kent müzeleri listesi

YIL	MÜZE
1999	Kemaliye Kent Müzesi*
2000	—
2001	Edirne Vali Fahri Yücel Kent Tarihi Müzesi
2002	Kastamonu Kent Tarihi Müzesi
2003	Kadir Has Kent ve Mimar Sinan Müzesi
2004	Bursa Kent Müzesi, Ahmet Piriştina Kent Arşivi ve Müzesi
2005	—
2006	Gümüşhane İkizevler Kent Müzesi, Safranbolu Kent Tarihi Müzesi, İzmit
2007	Beypazarı Yaşayan Müze
2008	Beypazarı Kent Tarihi Müzesi, Kumluca Belediyesi Kent Müzesi, Çorum
2009	İnegöl Kent Müzesi, Çanakkale Kent Müzesi ve Arşivi, Bayazhan Gaziantep
2010	Adalar Müzesi, Kütahya Kent Tarihi Müzesi, Mustafa Erim Mersin Kent
2011	Bakırköy Sanat Evi ve Kent Müzesi, Kağıthane Şehir Müzesi, Erbaa Kültür
2012	Mudurnu Kent Müzesi, Eskişehir Kent Belleği Müzesi, Ödemiş Yıldız Kent
2013	Altındağ Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi, Bekirağalar Konağı Çubuk
2014	Tire Kent Müzesi, Simav Kent Müzesi, Nusaybin Kent Müzesi, Urfa Kent
2015	Salihli Kent Müzesi

* Bu çalışma 2000 ve sonrasında kurulan müzeleri kapsıyor olsa da Kemaliye Kent Müzesi literatürde Türkiye’deki ilk kent müzesi olarak yer aldığı için çalışma kapsamına dahil edilmiştir.

Extended Abstract

Local Preservation and the City Museums in Turkey

*

Ayşe Nur Şenel Fidangıç
Pamukkale University

With the acceleration of globalization in the late 20th century, the nation states begin to decline and the cities become more visible in the global scene. To participate in the global market, governments promote city branding in global and local competition; therefore, local values are seen as the input of this competition. Therefore, the values which are “local” and what make a city “the city” began to be emphasized; or, to be produced.

Beginning from the 1990’s, all over the world, the city museums emerge with this motivation. In Turkey, city museums began to show up at the beginning of 2000s, but the foundations of that initiative laid in 1990s. With the effect of globalization, throughout the world the localism gains more importance and it affected the historic preservation approaches. In Turkey the atmosphere of the 1990s led the establishment of non-governmental organizations, aiming to develop historical consciousness in society, preserve the local historical and cultural values.

Economic and Social History Foundation of Turkey (Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı), established in 1991, with organizing symposiums and publications about historiography and museology; especially with the studies for establishing İstanbul city museum, has an important place in non-governmental organizations.

The Foundation for the Protection and Promotion of the Environment and Cultural Heritage (Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı, ÇEKÜL), established in 1990, within the project “7 Regions 7 Cities”, renovated a traditional house as “Environment and Culture House” in a preserved city to emphasize cultural sustainability; this way ÇEKÜL began to take city inventories (Dedehayır and Değirmenci, 2013, p. 24).

In 2000 Union of Historical Towns in Turkey (Tarihi Kentler Birliği, TKB) is formed. The aim of the Union is "to obtain solidarity and collaboration among the municipalities in protection of the natural, cultural and historical heritage of the cities" ("Union of Historical Towns," 2000). In that way, TKB become an important organization on the issue of city museums.

It is stated in the guide book of TKB and ÇEKÜL, *City History Museums and Archives* (Kent Tarihi Müzeleri ve Arşivleri), for the municipalities want to have city museums, the prominent condition of establishing successful city museum is a determinate leader, the mayor. It is also mentioned that the mayors want to leave their marks in the city during their administrative period, so for them the mission "to save the history of the city" is very important. And as a bonus, with the city museum project the mayors score points in their political career (Dedehayır and Değirmenci, 2013, p. 33).

Thus, in this article I indicate that local administrations, through local preservation, define the city museums as the prestigious projects which also delineated as "the need of the city". So, I may claim the basic motivation is the local administrations; to establish a city museum defined as one of the missions of the municipalities, which led the city museums become widespread in Turkey.

The City Museums in Turkey

Up to now, 50 city museums are established and 60 are proceeding in different cities and towns in Turkey. In this article 50 museums were studied as an inventory and the commonalities and different features of the museums are reviewed. This inventory is composed of the discourse of the museums, official discourse of local administration, works of non-governmental organizations and academic research. Among these discourses the relation between the local preservation in Turkey and the city museums is discussed.

City museums belong to the category of "special museums" in museum types. But it is seen that special museums include wide range of museums.⁸ I may claim that city museums are close to certain museum types in terms of content and exhibition techniques. And in this regard it is seen that city museums sharing similar motivations but differ from each other and focus on several points.

⁸ See the list of private museums affiliated to the Ministry of Culture and Tourism in Turkey: <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,43980/ozel-muzeler.html>

With respect to the data on the content and the technique of the exhibitions, the 50 city museums in Turkey are categorized into 4 titles: Object Centered Museums, Digital Museums, Living Museums and Narrative Centered Chronological Museums.

Object Centered Museums: The exhibitions based on objects and photographs which are not thematically organized and placed as separate displays.

Digital Museums: These museums use only video installations as exhibition techniques.

Living Museums: These museums have practical displays aiming interactive experience of intangible cultural heritage.

Narrative Centered Chronological Museums: In these museums the exhibitions based on the chronological narrative of history and thematic displays which the narrative supported with objects, documents, video installations and static displays with mannequins.

Regarding the case of Turkey in the discourse of city museums, TKB's definition of city museum expresses the constitution of this discourse more explicitly: "City museums are the memory, identity, history of the city and the most valuable reference for planning the future (Dedeşayır and Değirmenci, 2013, p. 23)."

In relation to this definition it is seen that several themes distinguish in the discourse of city museums in Turkey. These museums are interpreted as the institutions "to develop consciousness of citizenship" and to express "the values special to the city" helps to develop it. Also the local administrators define city museums as "the city pride" and they claim that the citizens will be proud of their city after visiting the museums. It is also related with "sense of belonging" to the city; yet the museums seen as the institutions to promote this sense. Citizens will be proud of the values of the city and they will gather around "a common identity". Thus, in the discourse of city museums, the museums discussed as the medium of "defining the identity of the city" (Dedeşayır, 2008b, p. 41). In that respect, I may content that the city museums in Turkey promote "micro-nationalism".

Hence, in 2011 TKB organized a seminar: "Cities should not lose their identity: City museum for each city". After the seminar the phrase "City museum for each city" accepted as a campaign and with the help of it, the number of the city museums increased in Turkey.

Another important point of the seminar is the statements of the vice president of ÇEKÜL, Mithat Kırayoğlu. He emphasizes "globalization also serves for localization" and underlines that "TKB and ÇEKÜL will consti-

tute a city museum model for Turkey” (“TKB, Liman Kenti Samsun’da Buluştu,” 2011). Regarding this I may claim that, as the leading institutions in establishing city museums in Turkey, TKB and ÇEKÜL prepare a template for city museums in Turkey.

Kaynakça/Bibliyografya

- Dedehayır, H. (2008a). Bursa kent müzesi. *Geçmişten geleceğe yerel kimlik*, 15, 46-49.
- Dedehayır, H. (2008b). Bana kentimi anlat, bana kendimi anlat. *Geçmişten Geleceğe Yerel Kimlik*, 15, 38-41.
- Dedehayır, H. ve Değirmenci, M. (2013) der. *Kent tarihi müzeleri ve arşivleri*. İstanbul: ÇEKÜL Vakfı-Tarih Kentler Birliği Yayınları.
- Desvallées, A. ve Mairesse, F. (2010) der. *Key concepts of museology*. Paris: Armand Colin.
- Dostoğlu, N. T. (2004). Bursa Kent müzesi: Yaşayan kent, yaşayan müze. *Mimarlık*, 317. 20 Aralık 2013 tarihinde, <http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=29&RecID=411> adresinden erişildi.
- Erdönmez, A. (2008). Bursa kent müzesi. Orhan Silier (Der.), *Kent müzeleri uluslararası sempozyumu, 21-22 Nisan 2006, Antalya* içinde Antalya: Tarih Vakfı Müzecilik-Sergicilik Yayınları.
- Gökdemir, O. (2008). Kent ve bellek: Ahmet Pıriştina Kent Arşivi ve Müzesi. *Geçmişten Geleceğe Yerel Kimlik*, 15, 42-45.
- Iggers, G. (1997). *Historiography in the Twentieth Century: From Scientific Objectivity to the Postmodern Challenge*. Hanover; London: Wesleyan University Press.
- Kavanagh, G. (1999) der. *Making histories in museums*. London; New York: Leicester University Press.
- Marstine, J. (2006) der. *New museum theory and practice: An introduction*. MA; Oxford; Victoria: Blackwell.
- TKB, Liman kenti Samsun’da buluştu. (2011) *Geçmişten Geleceğe Yerel Kimlik*, 26, 34-39.
- Vergo, P. (2006) der. *The new museology*. London: Reaktion Books.
- Yılmaz, F. (2008). İzmir kent arşivi ve müzesi deneyimi. Orhan Silier (Der.), *Kent Müzeleri Uluslararası Sempozyumu, 21-22 Nisan 2006, Antalya* içinde Antalya: Tarih Vakfı Müzecilik-Sergicilik Yayınları.
- Online Haberler/ Websiteleri**
- Tarihi kentler birliği tüzüğü. (2000). 3 Haziran 2013 tarihinde <http://www.tarihiKentlerBirliGi.org/hakkimizda/tuzuk/> adresinden erişildi.

- Union of historical towns. (2000). 3 Haziran 2013 tarihinde <http://www.tarihkentlerbirligi.org/english/> adresinden erişildi.
- Kent müzesi açıldı. (2012). 20 Aralık 2014 tarihinde http://www.mudurnu.bel.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=217&Itemid=229 adresinden erişildi.
- Mudurnu Belediyesi 'Kent Müzesi Projesi' ile ödül aldı. (2012, Eylül 16). 3 Haziran 2013 tarihinde <http://www.mudurnu.bel.tr/index.php/anasayfa/arsiv/38-yeni-haber-ekle/130-mudurnu-belediyesi-kent-muezesi-projesi-ile-oeduel-ald.html> adresinden erişildi.
- BAKA'nın desteğiyle Elmalı'ya kent müzesi açıldı. (2013, Ağustos 12). 9 Aralık 2013 tarihinde <http://baka.org.tr/writeme.php?tip=H&id=1213> adresinden erişildi.
- Geleneksel Anadolu mimarlığına tutkun bir Çekül'lü Y. Metin Keskin. (2009, Ağustos 24). 28 Şubat 2013 tarihinde <http://www.cekulvakfi.org.tr/haber/geleneksel-anadolu-mimarligina-tutkun-bir-cekullu-ymetin-keskin> adresinden erişildi.
- Osmaniye kent müzesini Devlet Bahçeli açtı. (2013, Nisan 9). 12 Nisan 2013 tarihinde <http://www.haberler.com/osmaniye-kent-muzesini-devlet-bahceli-acti-4509194-haberi/> adresinden erişildi.
- Büyükşehir Belediyesi kent belleği müzesi açıldı. (2012, Ekim 18). 23 Mayıs 2013 tarihinde http://www.eskisehir-bld.gov.tr/haber_dvm.php?resim_id=346767 adresinden erişildi.
- Büyükerşen, Y. (2012). Kent belleği müzesi. 23 Mayıs 2013 tarihinde <http://www.kentbellegi.org/> adresinden erişildi.
- Vizyon & Misyon. (2012). 23 Mayıs 2013 tarihinde http://www.kentbellegi.org/hk_vizyon_misyon.php adresinden erişildi.
- Hikayemiz. (2013). 29 Mayıs 2013 tarihinde http://www.kulturelmirasmuzesi.com/index.php?lang=tr&page=12&anllicat_1=2&anlilitm_1=1 adresinden erişildi.
- Somut olmayan kültürel miras nedir? (2013). 29 Mayıs 2013 tarihinde http://www.kulturelmirasmuzesi.com/index.php?lang=tr&page=12&anllicat_1=2&anlilitm_1=2 adresinden erişildi.
- Manifestomuz. (2013). 29 Mayıs 2013 tarihinde http://www.kulturelmirasmuzesi.com/index.php?lang=tr&page=12&anllicat_1=2&anlilitm_1=3 adresinden erişildi.
- Bilgi aktarımını nasıl yapıyoruz? (2013). 29 Mayıs 2013 tarihinde <http://www.kulturelmirasmuzesi.com/index.php?lang=tr&page=20> adresinden erişildi.
- Sergilemiyoruz! (2013). 29 Mayıs 2013 tarihinde <http://www.kulturelmirasmuzesi.com/index.php?lang=tr&page=21> adresinden erişildi.
- Apikam`da ne Var? (2004). 2 Mart 2015 tarihinde <http://www.apikam.org.tr/Bagimsiz/apikamda-ne-var> adresinden erişildi.

- Bursa Kent Müzesi. (2004). 21 Aralık 2014 tarihinde <http://www.bursakentmuzesi.com/hakkinda/> adresinden erişildi.
- Selçuk kent belleği projesi. (2011, Haziran 3). 3 Haziran 2013 tarihinde <http://www.izka.org.tr/haberler/5653/> adresinden erişildi.
- Kent belleği hakkında. (2012). 23 Aralık 2014 tarihinde <http://selcukefeskentbellegi.com/kentbellegi.aspx?id=1> adresinden erişildi.
- Vizyon - misyon. (2012). 23 Aralık 2014 tarihinde <http://selcukefeskentbellegi.com/kentbellegi.aspx?id=3> adresinden erişildi.
- Erciyes, C. (2009, Ekim 3). Mardin'e çokkültürlü kent müzesi. *Radikal*. 31 Mayıs 2013 tarihinde, http://www.radikal.com.tr/kultur/mardine_cokkulturlu_kent_muzesi-957415 adresinden erişildi.
- Karahan, J. ve Kaçmaz, M. (2009, Ekim). Kentler anılarıyla yaşar. *SkyLife*. 17 Nisan 2013 tarihinde <http://www.skylife.com/tr/2009-10/kentler-anilariyla-yasar> adresinden erişildi.
- Etnografya salonu. (2009). 24 Aralık 2014 tarihinde <http://www.sabancimuzesimardin.gov.tr/sabanci/haberdetay.asp?id=135&kategori=Haberler&adi=ETNOGRAFYA%20SALONU> adresinden erişildi.

Ayşe Nur Şenel Fidangoç,

2007 yılında İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nden mezun oldu ve aynı bölümde yüksek lisans eğitimine başladı. 2010 yılında "A Reading of the Late 19th-century İstanbul Public Life and Space through the Tanzimat Novels (*On Dokuzuncu Yüzyıl İstanbul'unda Kamusal Yaşam ve Mekânlarının Tanzimat Romanları Üzerinden Okunması*)" başlıklı yüksek lisans tezini tamamladı. Ardından aynı bölümde doktora eğitimine başladı. 2008-2013 yılları arasında İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalıştı. Halen İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nde doktora tezine ve 2013 yılı itibarıyla Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimarlık Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmalarına devam etmektedir.

- She graduated from Izmir Institute of Technology, Faculty of Architecture Department of Architecture in 2007. Then she started graduate education at the same department. In 2010 she got MSc degree with the thesis titled as "A Reading of the Late 19th-century İstanbul Public Life and Space through the Tanzimat Novels." Then she started her PhD at the same department. Between 2008 and 2013 she worked at Izmir Institute of Technology, Faculty of Architecture in Department of Architecture as a research assistant. Her PhD is continuing at Izmir Institute of Technology and since 2013 she has been working as a research assistant at Pamukkale University Faculty of Architecture and Design in Department of Architecture.

E-mail: aysenursenel@gmail.com, asenel@pau.edu.tr